

א) כלס פ"ו משנה ת, ב) עירובין טז, ג) א) [פסחים עז, ד] עוקצין פ"ג מ"ד נדה נא; ט) [דברים ח, ו] [לקמן מ: א] ונרשית מלך, ח) גמרה, ט) [נדביה היה ואין כי כ"ג, ו] ונעיע מוס' מנחות ט: ד"ה לפילו,

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה על וכו' וה"ר יוסף היה מפרש:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה דורמסקין ב' הרי בריביתו בפה"ק ק"ל הא גם כפ"ה"א עדיף משנהל אלף דהנזכר סבר דשלקות מנכר שהכל, וא"כ ג"כ כפ"ה"ש א"ן כרמנו כפ"ה"ש אלף שהכל מנוולר כסוגול גבי זית מלח ונ"ע: רש"י ד"ה ועבד תוך וכו' בקול תוך תוך, ע' פסחים ע"ד ע"ה כפ"ה"ש ד"ה ר' ישמעאל: תוס' ד"ה ד"ה בע"י וכו' מלא לוגיניו ב"י ש"בדך, ע"י לנעל ל"ז ע"ה מוס' ד"ה מן ר"ג: בא"ד והר"י היה אומר, ע"י לקמן מ"ט ע"ה מוס' ד"ה וימי: תוס' ד"ה נתן וכו' ויטוירי בהספד, ע"י מולין ק"ו ע"ה מוס' ד"ה ש"מ:

מוסף תוספות

א. בתוס' ר"ש כתב, בדרימהם היו ריגילים להסב ולקבוע לשוחות ולאכול פירות ומיני מזונות אבל אנו אין ריגילים בכך להסב ולכך כ"א מברך לצעמו.

לעו רש"י

אקדלשי"ט [אורליצ"ש]. [פסחים עז, ד] עוקצין פ"ג מ"ד נדה נא; ט) [דברים ח, ו] [לקמן מ: א] ונרשית מלך, ח) גמרה, ט) [נדביה היה ואין כי כ"ג, ו] ונעיע מוס' מנחות ט: ד"ה לפילו,

מוסף רש"י

פרמיניה. מתחם הדק (שבת עז) לכוון פירומים (שם ק"ט). ועבדו תוך תוך. שופים. פורדרי"א [פירדרי"ן]. קורא (ע"ה). מנושי"ר. לחתוך לחתיכות דקות. אג"ט [אג"ט]. שבת (בבב) רחוני.

צ"ל ליה שיעורא.

וגבי צרכת פירות הארץ אכילה כתיבא"ס ואכילה בכזית: **זוים שאמרו.** לענין שיעור כל אכילות: **אגור בסופו.** מזומן ללכת ממנו שאינו נבלע צפרי כמסקה תפוחים ותומים אלא אגור כמסקה ענבים: **דורמסקין.** אף הן שלקות מעשז שקורין אקדלשי"ט

עטס טעס צער.

עטס טעס צער. ונעשה הצער חזיב עליו: **פרגיות.** צער עוף שקורין פודרי"א: **זקנה אין לאן.** הלא זקן אני והיה לו לשאלני על אחי מן יצרך לפטור את שאר המינין. ודברים הללו אינן צאין ללפת את הפת אלא שלל מממת הסעודה הן צאין ואמרינן לקמן (דף מ"א): **דטעוין צרכה לפניהם ואין הפת פוטרתן: דמנכך סבר שלקות.** דכרזו דורמסקין שהכל צרכתן כפרגיות על דבר שאין גדולו מן הארץ כגון צער צינים ודגים תנא צמתיתין^ו שהכל וכוון דצרכותיהם שוות חזיב עדיף: **ומלנגג סבר שלקות צורא פרי האדמה.** שהיא צרכה חסוצה לעגמה לדברים חסוצים והיה לו להקדימו: **כרזו עדיף דויין.** דתניא לקמן (דף מ"ד): **כרזו למזון ותדנין לרפואה: גרגילידי דלפסא.** ראשי לפתות: **פרמיניהו.** מנושי"ר צלע"ז לשון קניצת ירק: **פרימא זוטא.** גריעותא היא ובשאלנו חי קאי: **אזי ספי.** על מקום שפיתת הקדיירה: **ועבדי טוך טוך.** כלומר שלוק ונמחה מאד וקול רמיחתו נשמעת כקול תרדין: **מיא דסלקא.** תבשיל של תרדין: **כסלקא.** לענין צרכה: **דשיבסא.** ירק שזומנין מעט צקדרה למתק צעלמא ולא לאכלו. אג"ט צלע"ז: **למסוקי טעמא עבדי.** ומצרכין על מימי תבשילו צ"פ האדמה: **השצת אין צה.** צדד שלה משנתנה צקדרה והואיליה אין צה שז משום איסור תרומה דהוה ליה כעך צעלמא. מדקתני משנתנה טעס ש"מ לטעמא עבדי: **פס לנומה.** יבשה שנתנה צקערה לשרות וכן לנזמות דקות: **לריך שסכלה.** צרכת המזיאל עם פריסת הפרוסה מן הפת והיא פרוס ועומד הוא: **אפרוסה** ^ה (נליא). כיון דאמרת עם פריסת הפרוסה תכלה מאי חשיבותא ומאי אהניתא: אלא

עבדי לה שמע מינה

עבדי לה שמע מינה אמר ר' חייא בר אשי פת צנומה בקערה מברכין עליה המוציא ופליגא דר' חייא דאמר ר' חייא צריך שתכלה ברכה עם הפת מתקוף לה רבא רבא מאי שנא צנומה דלא משום דכי כליא ברכה אפרוסה קא כליא על הפת וכו' כי קא גמרה אפרוסה גמרה אלא

כיצד מברכין פרק שישי ברכות

ל"א.

בצר ליה שיעורא. היינו דוקא צרכה שלאחריו דבעינן שיעור אצל צרכה שלפניו אפילו פחות מכשיעור דאסור ליהנות בעולם הזה בלא צרכה צין לענין אכילה צין לענין שמה אצל צרכה שלאחריו דבעינן שיעור מלא לוגמיו על כן יש לומר לשמות מכוס של צרכה ^ו מלא לוגמיו כדי שיצרך

לאחריו מעין ג' צרכות ^ו והר"י היה אומר צבורא נפשות כיון דלאו צרכה חסוצה היא אפי' צצלי משיעורא מצרכין צורא נפשות רבות ולא נראה דכיון דצורא נפשות תקנוה כנגד על הגפן כי היכי דעל הגפן צעי שיעורא צבורא נפשות רבות נמי צעי שיעורא וצירושלמי ר' יוחנן היכי צריך אית הא לא הוי שיעורא וקאמר משום צריה דלפילו לא אכל אלא פרידה אחת של ענב או פרידה אחת של רמון צעי צרוכי משום דצרכיה מצרכין אפילו פחות מצזית וחולק על גמרא דידן כדמשמע הכא א"כ אין הלכה כמותו של ירושלמי ^ה וה"ר יוסף היה מפרש שהירושלמי אינו חולק על הגמרא שלנו דהכא מיירי שהסוכו הגרעינים ונמלא אס כן לא היה כצרייתו אצל אס אכלו שלם אפי' אס היה פרידה אחת של רמון מנכך עליו תחלה וסוף וגמרא ירושל' היה סבור שהזית היה שלם ולכן הוצרך לתוך צלותו עינין דלכל פרידה ^ט דצריה ואינן חולקים יחד ועוד יש צירושלמי היכא דצריך אחרומוסא למיכליה ונפל מידיה ושקל אחרינה צעי צרוכי זמנא אחריני ופריך מאי שנא מאמת המים פירוש דמנכך לשמות והני אזלי והני אחריני נינהו וא"ל לצרך מר סבר חביב עדיף ומר סבר כרוכ עדיף דויין אמר ר' זירא כי הוינן בי רב הונא אמר לן הני גרגילידי דלפתא פרמיניהו פרימא רבא בפה"א פרימא זוטא שהכל נהיה בדברו וכי אתאן לבי רב יהודה אמר לן: **אידי ואידי בפה"א והאי דפרמיניהו טפי כי היכי דנמתיק טעמיה אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא אמר לן תבשילא דסלקא דלא מפשו בה קמחא בורא פרי האדמה דלפתא דמפשו בה קמחא טפי בורא מיני מזונות והדר אמר 'אידי ואידי בורא פרי האדמה והאי דשדי בה קמחא טפי לדבוקי בעלמא עבדי לה אמר רב הסדא ^ב תבשיל של תרדין יפה ללב וטוב לעינים וכ"ש לבני מעים אמר אביי והוא דיתבי אביי ועביד ^ג תוך תוך אמר רב פפא פשיטא לי ^ה מיא דסלקא כסלקא ומיא דלפתא כלפתא ומיא דכולהו שלקי ככולהו שלקי בעי רב פפא מיא דשיבתא מאי למתוקי טעמא עבדי או לעבורי זוהמא עבדי לה ת"ש ^ו והשבת משנתנה טעם בקדירה אין בה משום תרומה ואינה מטמאה טומאת אוכלים שמע מינה: **למתוקי אמר ר' חייא בר אשי פת צנומה בקערה מברכין עליה המוציא ופליגא דר' חייא דאמר ר' חייא צריך שתכלה ברכה עם הפת מתקוף לה רבא רבא מאי שנא צנומה דלא משום דכי כליא ברכה אפרוסה קא כליא על הפת וכו' כי קא גמרה אפרוסה גמרה אלא****

וטעם הירקות מנכך עליהן כאשר יצרך על הירקות אע"ג דאמרינן לעיל דמי פירות זיעה צעלמא הוא יש לחלק: **פת צנומה בקערה מברכין עליה המוציא** רחם מן הארץ ופליגא דר' חייא. וא"ת היכי מיירי אס יש שלמה לפניו הא אמרינן צסמוך דכ"ע שלמה עדיף ואי ליכא אלא לנזמה היכי פליג עליה ר' חייא הא מסקינן לעיל (דף ל"ו): פרוין אף על פי שאין בהן כזית מצרכין עליהן המזיאל והאיל והית כהו תוריתא דנהמא וי"ל כגון דאיכא שלמה לפניו ונצע מן הנזומה רב חייא בר אשי סבר דהוי כמו שלמה מאחר שהיא חציצה [מנכך עליה] ור' חייא ס"ל לריך שסכלה צרכה עם הפת ואס כן צעינן שסכלה הצרכה עם צציעת הפת וכיון שצנועה קודם לכן שלמה עדיף אצל אי ליכא שלמה מודה שיצרך על הפרורים ^ה המזיאל לחם מן הארץ: והלכתא

עין משפט

ג' טושי"ע א"ר"ס ס"י ר"ה סעף ג: **ב** ג טושי"ע א"ר"ס ס"י ר"ה סעף ד: **ב** ג ד מ"י פ"ג מהל' צרכות הל' ג טושי"ע א"ר"ס ס"י ר"ה סעף ז: **ב** ד ה מ"י פ"ח מהל' מרומות הלכה י"ב ופ"ה מהל' טומאת אולתין הלכה ז: **ד** ו טושי"ע א"ר"ס ס"י ר"ה סעף ח ובה"ט:

רבינו הגנאל

הביאו לפניו כרוב דורמסקין. פי פרוגנא. ובלשון ישמעאל אהדן פ"ו בקר ומברכין עליה בורא פ"ו הפ"ן ופרגיות. צפרים קטנים. גירגילידי. דליפתא בין פירמי רבובין בין זוטרי בורא פרי האדמה. אפי' שדא ביה קימחא, דלמדבך בעלמא קא מביחין ולא למזונא. מיא דסלקא כסלקא ומיא דלפתא לליפתא כך הלכה ומברך בורא פרי האדמה. א"ר מרק מברכין עליה המוציא לחם ומיירי דאיכא עליה תוריתא דנהמא. ופליגא דר' חייא דאמר צריך שיתכלה ברכת המוציא עם צציעת החתיכה מן הככר שבוצע ממנו. דהא זה הפת כולה כבר היא צנומה בקערה. ומתקוף רבא אהא דר' חייא מאי שנא צנומה דליג, דכי כליא ברכה אצנומה קבליא, אפי' הנוצע על הככר כיון דפריס מזה הככר ובעצ, כי כליא ברכה אפרוסה כליא. אלא אמר רבא צריך שתכלה ברכה על הפת. כלומר, אם היא פת שלמה מברך ואח"כ בוצע, אבל אם היא פתויה או צנומה בקערה, אומר המוציא ופושט ידיו ונוטל. והלכתא כרבא.